

ชัยชนะครึ่งที่ ๑
(ตอนที่ ๕ ชนะสังจกนิครนถ์)

บุคคลเอก เมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นแบบไม่เป็น
ที่สองรองใคร ไม่มีใครเช้นกับพระองค์ ไม่มีใครเปรียบ ไม่มี
ส่วนเปรียบ ไม่มีใครเสมอด้วยพระพุทธเจ้า ผู้เป็นเลิศกว่า
ชนทั้งหลาย บุคคลเอกผู้นั้น คือ พระตถาคตอรหันตสัมมา-
สัมพุทธเจ้า

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๕ ชนะสังคมนิครนถ์)

๑๕๘

การฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง เป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตของเราทุกคน เพราะชีวิตของผู้มีใจหยุดดีแล้ว เป็นชีวิตที่ประเสริฐ มีพลัง มีความบริสุทธิ์ มีอานุภาพที่จะทำความดี เอาชนะความชั่ว ขจัดความไม่บริสุทธิ์ ทำให้เราได้เข้าถึงธรรมที่มุ่งตรงไปสู่จุดหมายปลายทางคือพระนิพพาน เพราะฉะนั้นใจหยุดนิ่ง จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เราเกิดมาชาตินี้ จะต้องฝึกใจให้หยุดนิ่งให้ได้ หยุดใจได้สมบูรณ์ บุคคลนั้นย่อมได้ชื่อว่า เป็นผู้สมปรารถนาในชีวิตที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ มาสร้างบารมีอย่างแท้จริง

มีวาระพระบาลีที่ท่านกล่าวไว้ใน เอกบุคคโล ว่า

“เอกบุคคโล ภิกขเว โลเก อุปปชฺชมาโน อุปปชฺชติ
อหุตฺติโย อสหาโย อปฺปฏฺฐิโม อปฺปฏฺฐิสโม อปฺปฏฺฐิภาโค อปฺปฏฺฐิบุคคโล
อสโม อสมสโม ทิปทานํ อคฺโค กตโม เอกบุคคโล ตถาคโต
อรหํ สมมาสมพุทฺโธ

บุคคลเอก เมื่อเกิดขึ้นในโลก ย่อมเกิดขึ้นแบบไม่เป็นที่สองรองใคร ไม่มีใครเช่นกับพระองค์ ไม่มีใครเปรียบ ไม่มีส่วนเปรียบ ไม่มีใครเสมอด้วยพระพุทธเจ้า ผู้เป็นเลิศกว่าชนทั้งหลาย บุคคลเอกผู้นั้น คือ พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า”

คำว่า “ไม่เป็นที่สองรองใคร” ไม่ใช่เป็นเพียงคำยกย่อง

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๕ ชนะสังกนิกครนถ์)

๑๕๕

ธรรมดๆ เพราะว่าพระพุทเจ้าจะได้รับการเฉลิมพระนาม
เช่นนี้ ต้องสร้างบารมี และฝึกฝนอบรมตนมานับภพนับชาติไม่ถ้วน
ท่านกล้าคิดในสิ่งที่มนุษย์ธรรมดาไม่กล้าคิด คือ กล้าคิดใหญ่
คิดจะไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ และนำพาสรรพสัตว์ทั้งหลาย ให้
หลุดพ้นจากทุกข์ตามพระพุทองค์ไปด้วย ท่านกล้าทำในสิ่งที่คน
ทั่วไปทำได้ยาก ทรงเสียสละได้กระทั่งเลือดเนื้อและชีวิต ซึ่งเป็น
สิ่งที่มนุษย์ทั้งหลายหวงแหน พระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลายล้วนกล้า
คิด กล้าพูดและกล้าทำในสิ่งที่ดี ที่จะส่งผลให้ท่านได้ตรัสรู้ธรรม
เป็นพระสัมมาสัมพุทเจ้าในที่สุด

มนุษย์ในโลกนี้มีมากมาย ตั้งแต่มนุษย์ในชมพูทวีป อุตตร-
กุฑทวีป ปุพพิเทหทวีป และอมรโคยานทวีป สรรพสัตว์ทั้งหลาย
ไม่ว่าจะเป็นเทวดา พรหมหรืออรูปพรหม ใน همینโลกธาตุนี้
ถ้าจะนับกันแล้ว นับอย่างไรก็นับไม่หมด มีมากมายเป็นอสงไขย
ถึงกระนั้น ก็ไม่มีใครจะมาเสมอเหมือนกับพระสัมมาสัมพุทเจ้า
เหมือนดวงดาวในท้องนภาภาค มีมากมายนับไม่ถ้วน แต่จะมี
ดวงไหนสว่างเท่าดวงอาทิตย์ก็หาไม่ เพราะฉะนั้นเมื่อพระพุท
องค์ผู้เป็นบุคคลเอกบังเกิดขึ้นในโลก จึงเป็นอัจฉริยบุรุษที่ไม่มี
ใครเปรียบได้

ตอนที่แล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเล่าถึงการแสวงหา

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๕ ชนะลัจจกนิครนถ์)

๑๖๐

ทางตรัสรู้ ก่อนที่จะได้เป็นพระพุทธเจ้าว่า พระองค์พบผู้รู้ที่สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้มากมาย สามารถรู้วาระจิตได้จนกระทั่งสามารถบรรลุธรรมขั้นเนวสัญญานาสัญญายตนะ หากละโลกไปแล้วย่อมได้เกิดในพรหมโลก หรืออรูปภพ แต่พระพุทธองค์ทรงรู้ว่า นั่นไม่ใช่หนทางหลุดพ้นอย่างแท้จริง จึงทรงบอกกับลัจจกนิครนถ์ให้รู้ถึงหนทางที่เป็นเหตุให้พระองค์ได้ตรัสรู้แล้วโดยชอบด้วยพระองค์เอง

*พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนอัคคิเวสสนะ เรานั่นแลเสาะหาว่า อะไรเป็นกุศล เมื่อแสวงหาทางอันสงบอย่างประเสริฐ จึงเที่ยวจาริกไปในมคธชนบทโดยลำดับ ก็ลุถึงตำบลอุรุเวลาเสนานิคม ได้เห็นภูมิภาคน่ารื่นรมย์ จึงดำริว่า ภูมิภาคนี้สมควรใช้เป็นที่พักพิงเพียร จึงนั่งลงเจริญสมาธิภาวนา ครั้งนั้นอุปมา ๓ ข้อ ไม่น่าอัศจรรย์ ที่เราไม่เคยได้ยินได้ฟังมาแต่กาลก่อน มาปรากฏแจ่มแจ้งแก่เรา

อุปมาข้อที่ ๑ เปรียบเหมือนไม้สดมียางที่เขาแชไว้ในน้ำ บุรุษถือไม้สัไฟมาใส่เข้า ด้วยหวังจักให้ติดไฟ บุรุษนั้นเอาไม้สัไฟที่ไม้สดมียางที่เขาวางแชในน้ำ ย่อมทำให้ไฟเกิดขึ้นไม่ได้ เป็นเพราะ

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๕ ชนะสังฆกนิครณธ์)

๑๖๑

ไม้สดนั้นมียางทั้งแชไว้ในน้ำ บุรุษนั้นมีแต่ความเหน็ดเหนื่อยเปล่า
สมณะหรือพราหมณ์เหล่าใดเหล่าหนึ่งในโลกนี้ก็เช่นเดียวกัน
หากยังไม่หลีกจากกามด้วยกาย ยังมีความรักใคร่ ความกระหาย
และความกระวนกระวายเพราะกาม สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้น
แม้จะได้เสวยทุกขเวทนาที่กล้าแข็ง เผ็ดร้อน อันเกิดขึ้นเพราะ
ความเพียรกัตติ หรือไม่ได้เสวยทุกขเวทนาเช่นนั้นก็ดี ล้วนเป็นผู้
ไม่ควรเพื่อการตรัสรู้อันประเสริฐ

อุปมาข้อที่ ๒ เปรียบเหมือนไม้สดมียางที่เขาแชไว้บน
บกห่างไกลจากน้ำ บุรุษถือไม้สีไฟมาสีเข้าด้วยหวังว่า จักให้ไฟ
ปรากฏขึ้น ดูก่อนอัคคีเวสสนะ บุรุษเอาไม้สีไฟลงที่ไม้สดที่เขา
วางไว้บนบกห่างไกลจากน้ำ พึงให้ไฟปรากฏขึ้นไม่ได้ มีแต่ความ
เหน็ดเหนื่อยเปล่าเท่านั้นเอง สมณะหรือพราหมณ์บางพวกก็
เช่นเดียวกัน แม้หลีกออกจากกามด้วยกายแล้ว แต่ยังมีความ
พอใจรักใคร่ กระวนกระวายเพราะกาม ยังมีได้ระงับด้วยดีภายใน
สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้น แม้เสวยทุกขเวทนาที่กล้าแข็ง
เผ็ดร้อนอันเกิดขึ้นจากความเพียรกัตติ หรือมิได้เสวยทุกขเวทนา
เช่นนั้น ล้วนเป็นผู้ไม่ควรเพื่อการตรัสรู้อันประเสริฐ

อุปมาข้อที่ ๓ เปรียบเหมือนไม้แห้งสนิทที่เขาวางไว้บน
บกห่างจากน้ำ บุรุษถือไม้สีไฟมาสีเข้าด้วยความหวังว่า จักให้ติดไฟ

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๕ ชนะสังกนนิครนถ์)

๑๖๒

ครั้งนี้เอาไม้สัฟไฟลงที่ไม้อันแห่งสนิท ที่เขาวางไว้บนบกห่างจากน้ำ
ไฟย่อมปรากฏเกิดขึ้นได้ เหมือนสมณะหรือพราหมณ์ ผู้หลีกออก
จากกามด้วยกายแล้ว ทั้งระงับความพอใจในกามทั้งหลาย
สมณะหรือพราหมณ์เหล่านั้น แม้เสวยทุกขเวทนาที่เผ็ดร้อน อัน
เกิดขึ้นจากความเพียรกตติ หรือมิได้เสวยทุกขเวทนาเช่นนั้นกตติ
ย่อมเป็นผู้ควรเพื่อการตรัสรู้อันประเสริฐ นี่แลอุปมาข้อที่ ๓ ที่
ไม่น่าอัศจรรย์ไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อน มาปรากฏแจ่มแจ้งแก่เรา”

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสเล่าถึงการทำความเพียร
ของพระองค์ต่อไปว่า “เรานั้นมีความดำริว่า ถ้ากระไรเราพึงกด
ฟันด้วยฟัน เอาลิ้นดันเพดานปากไว้ให้แน่น เอาจิตข่มจิตให้เราร้อน
เรานั้นก็กดฟันด้วยฟัน เอาลิ้นดันเพดานปากไว้ให้แน่น เอาจิตข่มจิต
บีบไว้แน่นให้เราร้อน เมื่อเราทำดั่งนั้น เหงือกก็ไหลออกจากรักแร้
ทั้ง ๒ ข้าง เปรียบเหมือนบุรุษมีกำลังมาก จับบุรุษที่มีกำลังน้อย
กว่ากดที่ศีรษะหรือที่คอ แล้วบีบคั้นรัดไว้ให้แน่นให้ร้อนจัด”

ดูก่อนอัคคิเวสสนะ เราปรารถนาความเพียรไม่ย่อหย่อน มี
สติตั้งมั่นไม่ได้ฟันเพื่อน แต่มีกายกระวนกระวายไม่สงบระงับ
เพราะความเพียรที่ทนได้ยากเลียดแทงอยู่ แต่ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้น
ถึงปานนี้ มิอาจครอบงำจิตของเรา เรากลั่นลมหายใจออก
และลมหายใจเข้าทางปาก และทางจมูก เมื่อทำเช่นนั้น ลมจะ

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๕ ชนะสังฆกนิครณธ์)

๑๖๓

ออกทางหูทั้ง ๒ ข้าง มีเสียงดังอื้ออึง เหมือนเสียงสุมเตาของช่างทองที่เขาสูบอยู่ แต่ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นถึงปานนี้ มีอาการครอบงำจิตเราได้เลย

เรามีความดำริว่า “ถ้ากระไรเราพึงเจริญมานอันไม่มีลมปราณ” เราได้กลั้นลมหายใจออกและลมหายใจเข้าทางปากทางจมูกและทางช่องหู เมื่อเรากลั้นลมหายใจออก และลมหายใจเข้าทางจมูกและทางช่องหู ลมได้ก็เสียดแทงศีรษะเหมือนบุรุษมีกำลังเอามัดโกนที่คมเชือดศีรษะนั้น เรามีสติตั้งมั่นทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นถึงปานนี้ มีอาการครอบงำจิตเราได้เลย

ดูก่อนอัคคิเวสสนะ เมื่อเรากลั้นลมหายใจออก และลมหายใจเข้าทางปากทางจมูก และทางช่องหู เกิดเวทนาแสนสาหัสในศีรษะ เหมือนบุรุษที่มีกำลังเอาเชือกรัดเข้าที่ศีรษะ มีกายกระวนกระวายไม่สงบระงับ เพราะความเพียรที่ทนได้ยากเสียดแทงอยู่ แต่ทุกขเวทนาที่เกิดขึ้นถึงปานนี้ มีอาการครอบงำจิตของเราเลย เรากลั้นลมหายใจเข้าออก ทั้งหู จมูกและทางปาก ทำให้ลมบาดท้อง เหมือนนายโคฆาตหรือลูกมือของนายโคฆาตเอามัดสำหรับแล้โคที่คมเถื่อแล้วท้องจะนั้น เรากลั้นลมหายใจจนทำให้เกิดความเร่าร้อนในร่างกาย เหมือนบุรุษที่มีกำลัง ๒ คนช่วยกันจับบุรุษหนึ่งที่มีกำลังน้อยกว่าที่แขนทั้ง ๒ ข้าง แล้วพา

ชัยชนะครั้งที่ ๖ (ตอนที่ ๕ ชนะสังกนิกรณ์)

๑๖๔

ไปที่ใกล้หลุมถ่านเพลิง”

จากพระดำรัสนี้จะเห็นได้ว่า กว่าพระบรมโพธิสัตว์ของเราจะได้ตรัสรู้ธรรม ต้องทดลองตั้งหลายวิธี ให้ความวิริยะอุตสาหะอย่างมาก พระองค์ทုံมเทศนิดาเอชีวิตเป็นเดิมพัน แต่ก็ยังไม่พบเห็นหนทางที่ถูกต้อง หนทางที่ถูกต้องนั้นเป็นอย่างไร พระองค์จะบำเพ็ญเพียรด้วยวิธีการอย่างไร และทรงใช้วิธีการไหน จึงได้ตรัสรู้ธรรมเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของพวกเราทุกคน คงต้องมาติดตามศึกษาเรียนรู้กันในเรื่องต่อไป

